

Ingrijirea iezilor dupa fatare

Descriere imagine:
Ingrijirea iezilor

Iedul nou nascut va fi supravegheat doar în primele 2-3 ore dupa fatare când el trebuie sa se ridice si sa suga suficient colostru pentru asi asigura imunitatea.

Probabil cea mai des întâlnita problema la fatare, mai ales la sfârșitul iernii și începutul primaverii, este frigul. În perioada fatarilor caprele sunt în condiție de confort termic la o temperatură de 10 până la 12°C. Pentru iezii fatati și zvântati temperatura de confort termic este însă mai mare, de la 15 la 17°C.

Primele masuri

Sunt dese cazurile în care dimineata găsim iedul rece și tremurând. Dacă pare a fi sanatos și a ingerat deja colostru trebuie dus repede într-un spațiu încălzit. Se va șterge bine cu un prosop pentru a activa circulația sangvină și va fi întreținut, o perioadă de timp, împreună cu capra mama într-o boxă unde se va așeza un asternut calduros și o sursă de căldură. Pentru a nu face risipă de energie cea mai indicată metodă este utilizarea becurilor cu infraroșii.

Dacă iedul sta în centrul conului de lumină distanță între lămpă și podea este bună, iar dacă se culcă la marginea acestuia lămpă este prea jos și temperatura la nivelul pardoselii prea ridicată. Readucerea după scurt timp în adăpost poate fi periculoasă dacă temperatura este încă scăzută.

Când condițiile de mediu sunt foarte vitrege (îngheț și vânt rece) trebuie acționat foarte repede pentru a salva iedul. Frecvent este găsit umed, foarte rece și aproape fără viață. O cale de a-l salva este scufundarea lui, ținându-i nasul la suprafață, într-o găleată cu apă caldă la 40°C, care reproduce cu apr

oximatie temperatura interna a corpului caprei.

Dupa ce si-a revenit, uscati-l complet, înveliti-l într-un sac sau o patura si puneti-l într-o cutie plasata într-un loc protejat. Pe parcursul urmatoarelor 24 de ore si se va acorda o atentie speciala pentru a consuma laptele colostrat la timp.

Iedul poate fi afectat si de hipoglicemie, adica de scaderea concentratiei zaharului din sânge în urma consumului ridicat de energie pentru a se încalzi. La un astfel de ied pot fi observate tremuraturi musculare, zgribulirea parului si mers teapan.

Uneori acesta se culca, se încolaceste pentru a reduce suprafata expusa temperaturii scazute si dupa un timp intra în coma si moare. Un remediu în astfel de cazuri este administrarea direct în stomac, cu ajutorul unui tub, a minim 25 miligrame ser fiziologic cu o concentratie în glucoza de 5%.

Când iedul da semne ca își revine, se va administra pe aceeasi cale 60 ml de colostru. Se tine într-un loc cald până își va reveni complet.

Utilizarea tubului stomacal

Un ied comatos sau prea slabit va refuza sa suga colostru ceea ce duce frecvent la moartea lui. Pentru ai asigura primul tain se va utiliza un tub stomacal cu diametru mic confectionat din plastic flexibil. La acesta se ataseaza o seringa de 60 ml. Cum se procedeaza:

? Contentionati iedul între genunchi si ridicati capul acestuia. Se introduce tubul prin gura încet si cu mare atentie, împingându-l de-a lungul esofagului. Uneori iedul va înghiti tubul ceea ce este de mare ajutor pentru reusita actiunii;

? Când tubul ajunge în stomac atasati seringa plina cu colostru. Pentru a verifica ca tubul nu a intrat pe calea respiratorii strângeti iedul de ureche, daca tipa înseamna ca directia este buna. Daca nu poate tipa scoate-ti tubul si repetati operatia. Se împinge usor seringa până ce tot colostrul va trece din tub în stomac. Tubul poate fi si din cauciuc moale însa îndeajuns de ferm pentru a nu se îndoii.

Colostru, numit si primul lapte, este gras, lipicios de culoare galbuie si nespumant. Contine anticorpi si vitamine care confera imunitate noului nascut fata de germenii din mediul înconjurator. Supravietuirea iedului depinde de primul tain (supt) si de timpul trecut de la fatare până la consumul lui (recomandabil mai puțin de o ora).

În cazul în care cumparam capre cu puțin timp înainte de fatare si le ducem în ferma noastra ele nu vor avea suficient timp pentru a produce anticorpi specifici noului mediu, astfel încât iezii sa fie protejati în totalitate. Frecvent în urma fatarii acesti iezi vor arata bolnaviciosi si se vor înregistra pierderi peste limita acceptabila.

În ceea ce priveste necesarul de colostru un ied ar trebui sa suga în primele zile 60 ml la fiecare kg greutate corporala de trei ori/zi. Mai natural si mai sanatos ar fi ca iedul sa se hraneasca direct de la

ugerul caprei. O alta posibilitate ar fi mulgerea laptelui si hranirea iedului cu ajutorul unei sticle cu biberon. Aceasta ultima metoda se foloseste când în ferma evolueaza boli care se transmit prin lapte si din acest motiv colostrul mamei va fi înlocuit cu unul provenit de la o capra de care suntem siguri ca e sanatoasa.

De asemenea, utilizarea sticlei cu biberon este indicata la efectivele mici pentru a putea controla cantitatea de colostru ingerata.

Temperatura ideala de administrare a colostrului este de 39°C dar el trebuie încalzit la 43°C pentru ca se va raci suficient în timp ce iedul suga. Nu se va încalzi niciodata colostrul la microunde si nu se va fierbe pentru ca anticorpii vor fi distrusi.

Alternative

Daca capra nu produce colostru putem utiliza colostru muls de al alte capre si pastrat la congelator. Alte alternative sunt colostrul de vaca si înlocuitorul de colostru compus din: 700 ml lapte, 1 ou batut, 1 lingurita ulei de peste (cod), o lingura zahar. Bineînteles ca aceasta compozitie nu va contine anticorpii care asigura imunitate noului nascut. Pot fi disponibile si produse comerciale.

La iedute se va verifica prezenta sfârcurilor supranumerare pentru a nu compromite viitoarea productie de lapte. Daca extrasfârcurile sunt suficient de departate fata de cele 2 principale nu vor cauza probleme procesului de muls. Ele pot fi înlaturate chirurgical cu ajutorul unei foarfece sau prin legarea strânsa la baza lor cu un fir de ata fiind lasate sa se atrofieze. Daca sfârcurile supranumerare pot fi controlate, cele duble vor face animalul nefolositor.

În lactatie volumul lor va fi prea mare împiedicând alaptarea iedului si mulsul mecanic. Iezii masculi pot prezenta, destul de des, sfârcuri duble. Pentru a preveni transmiterea acestui caracter la generatiile următoare acestia vor fi înlaturati de la reproducție.

Recomandare

Când vulva iedutei este proeminenta (portiune mai crescuta la baza) animalul este hemafrodit si va fi dirijat spre îngrasare. Se va avea grija ca încrucisarea (monta între parinti) care a produs acest ied sa nu fie repetata niciodata. Nu toti hemafroditii vor prezenta semnul expus.

Iezii rezultati din montele întâmplatoare (nedirijate) vor fi crescuti pentru carne sau vor fi vânduti. În cazul în care dorim lapte marfa si nu vrem sa cumparam înlocuitor de lapte acesti iezi vor fi sacrificati timpuriu.

Articol publicat în revista Ferma nr. 1(45)/2007

Sorin Octavian VOIA